

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 31 marca 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Dyrektywa 2011/83/UE – Prawo do odstąpienia od umów zawieranych na odległość i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa – Wyjątki od prawa do odstąpienia – Artykuł 16 lit. l) – Świadczenie usług związanych z działalnością w zakresie wypoczynku – Umowa przewidująca konkretny dzień lub okres świadczenia usług – Świadczenie usług w zakresie sprzedaży biletów – Pośrednik działający w imieniu własnym, lecz na rachunek organizatora działalności w zakresie wypoczynku – Ryzyko związane z wykonaniem prawa do odstąpienia

W sprawie C-96/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Amtsgericht Bremen (sąd rejonowy w Bremie, Niemcy) postanowieniem z dnia 8 stycznia 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 16 lutego 2021 r., w postępowaniu:

DM

przeciwko

CTS Eventim AG & Co. KGaA,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: N. Jääskinen, prezes izby, M. Safjan (sprawozdawca) i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: L. Medina,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu CTS Eventim AG & Co. KGaA – M. Schlingmann i M. Gerecke, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu fińskiego – H. Leppo, A. Laine i S. Hartikainen, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

– w imieniu Komisji Europejskiej – B.-R. Killmann i I. Rubene, w charakterze pełnomocników,
podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznik generalnej, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 16 lit. l) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. 2011, L 304, s. 64).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy DM a CTS Eventim AG & Co. KGaA (zwaną dalej „CTS Eventim”), spółką świadczącą usługi sprzedaży biletów, w przedmiocie istnienia prawa do odstąpienia od umowy dotyczącej nabycia biletów wstępu na koncert.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 4 i 49 dyrektywy 2011/83 mają następujące brzmienie:

„(4) Zgodnie z art. 26 ust. 2 TFUE rynek wewnętrzny ma obejmować obszar bez granic wewnętrznych, na którym zapewniony jest swobodny przepływ towarów i usług oraz swoboda przedsiębiorczości. Harmonizacja niektórych aspektów umów z udziałem konsumentów zawieranych na odległość i niektórych aspektów umów z udziałem konsumentów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa jest niezbędna w celu wspierania rzeczywistego rynku wewnętrznego dla konsumentów, opartego na właściwej równowadze pomiędzy wysokim poziomem ochrony konsumentów i konkurencyjnością przedsiębiorstw, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania zasady pomocniczości.

[...]

(49) Powinny istnieć pewne wyjątki od prawa do odstąpienia od umowy, zarówno w przypadku umów zawieranych na odległość, jak i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa. [...] Przyznanie konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy może być nieodpowiednie także w przypadku niektórych usług, gdy zawarcie umowy wiąże się z rezerwacją zasobów, które w przypadku wykonania prawa do odstąpienia od umowy mogą okazać się dla przedsiębiorcy trudne do zbycia. Tak byłoby na przykład w przypadku rezerwacji hotelowych lub rezerwacji domków letniskowych lub biletów na wydarzenia kulturalne lub sportowe”.
- 4 Artykuł 1 dyrektywy 2011/83, zatytułowany „Przedmiot”, stanowi:

„Niniejsza dyrektywa, poprzez osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony konsumentów, ma przyczyniać się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia niektórych

aspektów przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, dotyczących umów zawieranych między konsumentami a przedsiębiorcami”.

5 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, przewiduje:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

2) »przedsiębiorca« oznacza każdą osobę fizyczną lub każdą osobę prawną, niezależnie od tego, czy jest to podmiot publiczny czy prywatny, która działa – w tym również za pośrednictwem każdej innej osoby działającej w jej imieniu lub na jej rzecz – w celach związanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wykonywaniem wolnego zawodu, w związku z umowami objętymi zakresem niniejszej dyrektywy;

3) »towary« oznaczają wszelkie materialne rzeczy ruchome, z wyjątkiem przedmiotów sprzedawanych w drodze egzekucji lub w inny sposób z mocy prawa; w rozumieniu niniejszej dyrektywy za »towary« uznaje się wodę, gaz i energię elektryczną, w przypadku gdy są wystawione na sprzedaż w ograniczonej objętości lub w określonej ilości;

[...]

5) »umowa sprzedaży« oznacza każdą umowę, na mocy której przedsiębiorca przenosi lub zobowiązuje się do przeniesienia własności towarów na konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia ich ceny, w tym również każdą umowę, której przedmiotem są zarówno towary, jak i usługi;

6) »umowa o świadczenie usług« oznacza każdą umowę inną niż umowa sprzedaży, na mocy której przedsiębiorca świadczy lub zobowiązuje się do świadczenia usługi na rzecz konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia jej ceny;

7) »umowa zawierana na odległość« oznacza każdą umowę zawartą między przedsiębiorcą i konsumentem w ramach zorganizowanego systemu sprzedaży lub świadczenia usług na odległość, bez jednoczesnej fizycznej obecności przedsiębiorcy i konsumenta, z wyłącznym wykorzystaniem jednego lub większej liczby środków porozumiewania się na odległość do chwili zawarcia umowy włącznie;

[...]”.

6 Zgodnie z art. 6 wspomnianej dyrektywy, zatytułowanym „Wymogi informacyjne dotyczące umów zawieranych na odległość i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa”:

„1. Zanim konsument zostanie związany umową zawieraną na odległość lub umową zawieraną poza lokalem przedsiębiorstwa, lub jakąkolwiek ofertą w tym zakresie, przedsiębiorca w jasny i zrozumiały sposób udziela konsumentowi następujących informacji:

[...]

- c) pełny adres pocztowy, pod którym przedsiębiorca prowadzi przedsiębiorstwo, numer telefonu i faksu przedsiębiorcy oraz jego adres e-mail; o ile jest dostępny, aby umożliwić konsumentowi szybkie skontaktowanie się z przedsiębiorcą i skuteczne porozumiewanie się z nim oraz, w przypadku gdy ma to zastosowanie, pełny adres pocztowy i dane identyfikujące przedsiębiorcę, w imieniu którego działa;
- d) pełny adres pocztowy miejsca prowadzenia działalności przedsiębiorcy, jeżeli różni się od adresu podanego zgodnie z lit. c), a w przypadku gdy ma to zastosowanie – pełny adres pocztowy przedsiębiorcy, w imieniu którego działa, pod który to adres konsument może kierować wszelkie reklamacje;

[...]”.

- 7 Artykuł 9 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do odstąpienia od umowy”, w ust. 1 stanowi:
„Z zastrzeżeniem przypadków, gdy zastosowanie mają wyjątki przewidziane w art. 16, konsumentowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy w przypadku umowy zawieranej na odległość lub umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa przez okres 14 dni, bez podawania jakichkolwiek powodów [...]”.
- 8 Artykuł 12 lit. a) dyrektywy 2011/83, zatytułowany „Skutki odstąpienia od umowy”, ma następujące brzmienie:

„Wykonanie prawa do odstąpienia od umowy powoduje wygaśnięcie obowiązków stron, dotyczących:

- a) wykonania umowy zawieranej na odległość lub umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa [...]”.

- 9 Artykuł 16 tej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki od prawa do odstąpienia od umowy”, stanowi:
„Państwa członkowskie nie mogą przewidzieć prawa do odstąpienia od umowy określonego w art. 9–15 w odniesieniu do umów zawieranych na odległość i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa w następujących przypadkach:

[...]

- l) świadczenia usług w zakresie zakwaterowania, innych niż do celów mieszkalnych, przewozu towarów, najmu samochodów, gastronomii lub usług związanych z wypoczynkiem, jeżeli umowa przewiduje konkretny dzień lub okres świadczenia usługi;

[...]”.

Prawo niemieckie

- 10 Paragraf 312g Bürgerliches Gesetzbuch (kodeksu cywilnego), zatytułowany „Prawo do odstąpienia od umowy”, stanowi:

„1. Konsumentowi przysługuje zgodnie z § 355 prawo do odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa.

2. O ile strony nie uzgodniły inaczej, prawo do odstąpienia od umowy nie przysługuje w odniesieniu do następujących umów:

[...]

9) umowy świadczenia usług w zakresie zakwaterowania innych niż do celów mieszkalnych, przewozu towarów, wynajmu pojazdów samochodowych, gastronomii lub świadczenia usług związanych z wypoczynkiem, jeżeli umowa przewiduje konkretny dzień lub okres świadczenia usługi,

[...]”.

11 Zgodnie z § 355 tego kodeksu, zatytułowanym „Prawo do odstąpienia w odniesieniu do umów zawieranych z konsumentami”:

„1. Jeżeli ustawa przyznaje konsumentowi prawo do odstąpienia od umowy zgodnie z niniejszym przepisem, konsument i przedsiębiorca przestają być związani swoimi oświadczeniami woli zawarcia umowy, jeżeli konsument odwołał swoje oświadczenie woli w przewidzianym terminie.

[...]”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

12 W dniu 12 listopada 2019 r. DM, działając jako konsument, zamówiła za pośrednictwem internetowej platformy rezerwacji prowadzonej przez CTS Eventim, dostawcę usług sprzedaży biletów, bilety wstępu na koncert organizowany przez osobę trzecią.

13 Koncert ten, który miał odbyć się w dniu 24 marca 2020 r. w Brunzwiku (Niemcy), został odwołany w wyniku ograniczeń administracyjnych nałożonych przez władze niemieckie w kontekście pandemii COVID-19. Jak wynika z postanowienia odsyłającego, możliwe jest, że koncert ten został przeniesiony na późniejszy termin.

14 W dniu 19 kwietnia 2020 r. DM zwróciła się do CTS Eventim o zwrot ceny kupna biletów wstępu oraz kosztów dodatkowych, to jest łącznie 207,90 EUR. Sąd odsyłający wskazuje, że w ten sposób DM w sposób dorozumiany oświadczyła, że odstępuje od umowy zawartej z CTS Eventim.

15 Następnie zgodnie z niemieckim uregulowaniem dotyczącym odwoływania działalności w zakresie wypoczynku w kontekście pandemii COVID-19 CTS Eventim, działając na rachunek organizatora koncertu, przekazała DM wystawiony przez organizatora koncertu bon na kwotę 199 EUR, odpowiadającą cenie kupna biletów.

16 Przed sądem odsyłającym DM dochodzi od CTS Eventim zwrotu ceny zakupu biletów wstępu oraz kosztów dodatkowych.

17 Sąd odsyłający, do którego zwrócono się o rozstrzygnięcie w przedmiocie ważności dokonanego przez DM odstąpienia od umowy, uważa, że wyjątek od prawa do odstąpienia od umowy zawarty w art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83 nie może mieć zastosowania w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym. Jest on bowiem zdania, że z wyjątku tego może korzystać wyłącznie bezpośredni usługodawca świadczący usługę związaną z działalnością w zakresie wypoczynku,

a mianowicie, w niniejszym wypadku, organizator koncertu, nie zaś usługodawca świadczący usługi w zakresie sprzedaży biletów, którego działalność ogranicza się do przeniesienia prawa dostępu do tego koncertu. Sąd odsyłający dodał, że w sytuacji, gdy odstąpienie od umowy miało miejsce kilka miesięcy przed zaplanowaną datą tego wydarzenia, przedsiębiorca może w inny sposób wykorzystać zarezerwowane zasoby, odsprzedając odnośne bilety innym osobom.

- 18 W tych okolicznościach Amtsgericht Bremen (sąd rejonowy w Bremie, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 16 lit. l) dyrektywy [2011/83] należy interpretować w ten sposób, że dla wyłączenia prawa konsumenta do odstąpienia od umowy wystarczy, że przedsiębiorca nie świadczy bezpośrednio na rzecz konsumenta usługi związanej z wypoczynkiem, lecz sprzedaje konsumentowi prawo dostępu do takiej usługi?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 19 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania (wyrok z dnia 26 października 2021 r., PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 20 Ponadto Trybunał jest właściwy do udzielenia sądowi odsyłającemu – na podstawie akt postępowania głównego i przedstawionych mu na piśmie uwag – wskazówek umożliwiających temu sądowi rozstrzygnięcie zawisłej przed nim sprawy (zob. podobnie wyrok z dnia 24 lutego 2015 r., Grünewald, C-559/13, EU:C:2015:109, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 W niniejszej sprawie należy zauważyć, po pierwsze, że ze względu na okoliczność, że działalność CTS Eventim ogranicza się do przeniesienia prawa dostępu do działalności w zakresie wypoczynku prowadzonej przez osobę trzecią, sąd odsyłający uważa, że spółka ta nie świadczy samodzielnie na rzecz konsumenta usługi związanej z tą działalnością, lecz to sam organizator koncertu jest bezpośrednim usługodawcą świadczącym taką usługę.
- 22 Postanowienie odsyłające nie zawiera dokładnych informacji dotyczących ram, w jakich CTS Eventim wykonuje swoją działalność, w szczególności w odniesieniu do postanowień umownych regulujących stosunek między CTS Eventim a organizatorem koncertu, którego odwołanie leży u podstaw sporu w postępowaniu głównym. Jednakże z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, a w szczególności z uwag na piśmie przedstawionych przez CTS Eventim, wynika, że strony te są związane stosunkiem umownym, na mocy którego CTS Eventim sprzedaje bilety w imieniu własnym, lecz na rachunek organizatora.
- 23 Po drugie, z postanowienia odsyłającego wynika, że umowa będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym stanowi „umowę zawieraną na odległość” w rozumieniu art. 2 pkt 7 dyrektywy 2011/83, ponieważ została zawarta między DM jako konsumentem a CTS Eventim jako przedsiębiorcą w rozumieniu art. 2 pkt 2 tej dyrektywy. To ostatnie pojęcie obejmuje bowiem nie tylko osobę fizyczną lub prawną działającą w celach związanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wykonywaniem wolnego zawodu w związku

z umowami objętymi zakresem wspomnianej dyrektywy, lecz również osobę fizyczną lub prawną działającą w charakterze pośrednika, w imieniu lub na rzecz tego przedsiębiorcy (wyrok z dnia 24 lutego 2022 r., Tiketa, C-536/20, EU:C:2022:112, pkt 31).

- 24 Aby udzielić sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi, należy zatem przyjąć, że pytanie prejudycjalne służy zasadniczo ustaleniu, czy art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że wyjątek od prawa do odstąpienia od umowy przewidziany w tym przepisie jest skuteczny wobec konsumenta, który zawarł z pośrednikiem działającym w imieniu własnym, lecz na rachunek organizatora działalności w zakresie wypoczynku, umowę na odległość dotyczącą nabycia prawa dostępu do tej działalności.
- 25 Artykuły 9–15 dyrektywy 2011/83 przyznają konsumentowi prawo do odstąpienia, między innymi, od umowy zawartej na odległość w rozumieniu art. 2 pkt 7 tej dyrektywy oraz ustanawiają warunki i zasady wykonywania tego prawa.
- 26 I tak zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2011/83 konsumentowi przysługuje co do zasady czternastodniowy termin na odstąpienie od umowy zawartej na odległość, przy czym wykonanie prawa do odstąpienia od umowy skutkuje zgodnie z art. 12 lit. a) tej dyrektywy wygaśnięciem zobowiązania stron do wykonania wspomnianej umowy.
- 27 Jednakże art. 16 wspomnianej dyrektywy ustanawia wyjątki od tego prawa do odstąpienia, między innymi w odniesieniu do sytuacji, o której mowa w lit. l) tego artykułu, to jest świadczenia usług związanych z wypoczynkiem, jeżeli umowa przewiduje konkretny dzień lub okres świadczenia usługi.
- 28 W tym względzie należy z góry uściślić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, jeżeli przepisy prawa Unii nie zawierają odesłania do prawa państw członkowskich dla celów ustalenia ich znaczenia i zakresu, należy im nadać w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię, którą należy ustalić z uwzględnieniem nie tylko brzmienia tych przepisów, lecz także ich kontekstu oraz celu danego uregulowania (zob. podobnie wyrok z dnia 21 października 2020 r., Möbel Kraft, C-529/19, EU:C:2020:846, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Wynika z tego, że charakter prawny przypisany przez prawo krajowe usłudze świadczonej przez przedsiębiorcę na rzecz konsumenta nie może w żadnym razie mieć wpływu na wykładnię art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83.
- 30 Co się tyczy w pierwszej kolejności kwestii, czy przeniesienie na konsumenta prawa dostępu do działalności w zakresie wypoczynku przez pośrednika działającego na rachunek organizatora tej działalności stanowi świadczenie usług z nią związanych w rozumieniu art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83, należy, po pierwsze, zbadać, czy taki stosunek umowny między pośrednikiem a konsumentem może wchodzić w zakres pojęcia „umowy o świadczenie usług” zdefiniowanego w art. 2 pkt 6 tej dyrektywy.
- 31 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcie to zostało zdefiniowane w sposób szeroki, jako obejmujące każdą umowę inną niż umowa sprzedaży w rozumieniu art. 2 pkt 5 dyrektywy 2011/83, na mocy której przedsiębiorca świadczy usługę lub zobowiązuje się do świadczenia usługi na rzecz konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia jej ceny [zob. podobnie wyrok z dnia 14 maja 2020 r., NK (Projekt domu jednorodzinnego), C-208/19, EU:C:2020:382, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 32 Zgodnie z art. 2 pkt 5 dyrektywy 2011/83 pojęcie „umowy sprzedaży” oznacza każdą umowę, na mocy której przedsiębiorca przenosi lub zobowiązuje się do przeniesienia własności towarów na konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia ich ceny, w tym również każdą umowę, której przedmiotem są zarówno towary, jak i usługi. Ponadto pojęcie „mienia” zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 3 tej dyrektywy jako obejmujące co do zasady wszelkie materialne rzeczy ruchome, z wyjątkiem przedmiotów sprzedawanych w drodze egzekucji lub w inny sposób z mocy prawa.
- 33 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że stosunek umowny między DM i CTS Eventim dotyczy, tytułem podstawowego zobowiązania tej spółki, przeniesienia prawa dostępu do działalności w zakresie wycieczek wyszczególnionej na biletach będących przedmiotem postępowania głównego.
- 34 Co za tym idzie, należy stwierdzić, że taki stosunek umowny, który dotyczy co do istoty przeniesienia prawa, a nie towaru, objęty jest z definicji pojęciem „umowy o świadczenie usług” w rozumieniu art. 2 pkt 6 dyrektywy 2011/83. W konsekwencji wykonywanie tej umowy przez przedsiębiorcę stanowi świadczenie usług w rozumieniu art. 16 lit. l) tej dyrektywy.
- 35 W tym względzie należy wyjaśnić, że okoliczność, iż prawo lub zezwolenia zostały stwierdzone w dokumentach, które – jako takie – mogą być przedmiotem wymiany, nie wystarcza, by objąć je zakresem stosowania postanowień traktatu dotyczących swobodnego przepływu towarów zamiast postanowień traktatu dotyczących swobodnego przepływu usług (zob. podobnie wyrok z dnia 21 października 1999 r., Jägerskiöld, C-97/98, EU:C:1999:515, pkt 35, 36).
- 36 Po drugie, należy zbadać, czy przeniesienie prawa dostępu do działalności w zakresie wycieczek przez pośrednika działającego na rachunek organizatora tej działalności można uznać za usługę związaną z tą działalnością w rozumieniu art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83.
- 37 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że różne kategorie usług wymienione w tym przepisie odpowiadają wyłączeniom sektorowym, które dotyczą co do zasady usług świadczonych w danych sektorach, z wyjątkiem tych, których wykonanie nie zostało przewidziane na określony dzień lub okres (zob. analogicznie wyrok z dnia 10 marca 2005 r., EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, pkt 22, 24).
- 38 Zważywszy, że art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83 obejmuje zatem co do zasady wszystkie usługi świadczone w sektorze działalności w zakresie wycieczek, z użycia wyrazu „związanych” wynika, że wyjątek przewidziany w tym przepisie nie ogranicza się wyłącznie do usług mających bezpośrednio na celu wykonywanie działalności w zakresie wycieczek jako takiej.
- 39 W związku z tym należy stwierdzić, że przeniesienie prawa dostępu do działalności w zakresie wycieczek stanowi jako taką usługę związaną z tą działalnością w rozumieniu art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83.
- 40 Natomiast z brzmienia tego przepisu nie wynika, w jakim zakresie taka usługa może, wchodząc w zakres tego przepisu, być świadczona przez inną osobę niż sam organizator działalności w zakresie wycieczek.
- 41 W tym względzie, co się tyczy kontekstu art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83, należy zauważyć, że zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c) i d) tej dyrektywy każdy przedsiębiorca jest zobowiązany, zanim konsument zostanie związany umową zawieraną na odległość lub umową zawieraną poza

lokałem przedsiębiorstwa lub jakąkolwiek ofertą tego samego rodzaju, poinformować go, w stosownych przypadkach, w szczególności o tożsamości przedsiębiorcy, na którego rachunek działa.

- 42 Dyrektywa 2011/83 przewiduje zatem wyraźnie, że umowa objęta zakresem jej stosowania może zostać zawarta przez przedsiębiorcę w ramach wykonywania stosunku umownego, na mocy którego działa on na rachunek innego przedsiębiorcy.
- 43 Z powyższego wynika, że okoliczność, iż usługa świadczona jest nie przez organizatora działalności w zakresie wypoczynku, lecz przez pośrednika działającego na jego rachunek, nie stoi na przeszkodzie temu, by można było uznać, że taka usługa jest związana z rzeczoną działalnością.
- 44 Ponadto, w odniesieniu do celu realizowanego przez art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83, należy zauważyć, że jak wynika z motywu 49 tej dyrektywy, wspomniany cel polega na ochronie przedsiębiorcy przed ryzykiem związanym z rezerwacją określonych zasobów, które w przypadku wykonania prawa do odstąpienia od umowy mogą okazać się dla niego trudne do zbycia, w szczególności w odniesieniu do imprez kulturalnych lub sportowych.
- 45 Z orzecznictwa Trybunału wynika również, że art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83 ma między innymi na celu wprowadzenie ochrony interesów dostawców niektórych usług, tak aby ci ostatni nie napotykali niewspółmiernych utrudnień w związku z rezygnacją konsumenta, bez kosztów i bez powodu, z uprzednio zarezerwowanej usługi, w wyniku skorzystania z niego z prawa do odstąpienia na krótko przed wyznaczonym dniem jej wykonania (zob. analogicznie wyrok z dnia 10 marca 2005 r., EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, pkt 28).
- 46 Z dwóch poprzednich punktów wynika, że wyjątek od prawa do odstąpienia przewidziany w omawianym przepisie może mieć zastosowanie wyłącznie do usług świadczonych w wykonaniu zobowiązania umownego wobec konsumenta, którego wygaśnięcie w drodze odstąpienia od umowy zgodnie z art. 12 lit. a) dyrektywy 2011/83 naraziłoby organizatora danej działalności na ryzyko związane z rezerwacją zwolnionych w ten sposób zasobów.
- 47 W konsekwencji jedynie w zakresie, w jakim ryzyko to ciąży na organizatorze danej działalności, przeniesienie prawa dostępu do niej przez pośrednika może stanowić usługę związaną z tą działalnością w rozumieniu art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83.
- 48 W tym względzie bez znaczenia jest kwestia, czy w dniu, w którym konsument powołuje się na swoje prawo do odstąpienia od umowy, przedsiębiorca będzie mógł w razie potrzeby w inny sposób wypełnić zasoby zwolnione z powodu wykonania tego prawa, w szczególności poprzez odsprzedaż danych biletów innym klientom. Stosowanie art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83 nie może bowiem zależeć od takiej każdorazowej oceny okoliczności danego przypadku.
- 49 W niniejszej sprawie z akt sprawy znajdujących się w posiadaniu Trybunału wynika, że na mocy postanowień umownych łączących CTS Eventim i organizatora koncertu, którego odwołanie leży u podstaw sporu w postępowaniu głównym, ów organizator jest zobowiązany do zwolnienia CTS Eventim z wszelkiej odpowiedzialności w razie wystąpienia przez kupującego z żądaniem zwrotu ceny biletu. Tak więc w przypadku rozwiązania umowy będącej przedmiotem postępowania głównego w wyniku odstąpienia DM od umowy to organizator koncertu powinien zwrócić jej cenę kupna biletów nabytych od CTS Eventim.

- 50 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że – z zastrzeżeniem ustaleń, których dokonanie należy do sądu odsyłającego – przeniesienie przez CTS Eventim na DM prawa dostępu do koncertu, którego odwołanie leży u podstaw sporu w postępowaniu głównym, stanowi usługę związaną z działalnością w zakresie wypoczynku w rozumieniu art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83.
- 51 W drugiej kolejności w odniesieniu do kwestii, czy umowę taką jak ta będąca przedmiotem postępowania głównego należy uznać za przewidującą konkretną datę lub okres wykonania, należy stwierdzić, że ze względu na swój przedmiot umowa dotycząca przeniesienia prawa dostępu do działalności w zakresie wypoczynku musi być koniecznie wykonana w okresie pomiędzy dniem przeniesienia tego prawa a dniem, w którym ma się odbyć wydarzenie, do którego prawo to daje dostęp.
- 52 W tym względzie bez znaczenia jest kwestia, czy prawo dostępu jest przenoszona przez samego organizatora działalności w zakresie wypoczynku, czy przez pośrednika.
- 53 W konsekwencji należy uznać, że umowa dotycząca przeniesienia prawa dostępu do działalności w zakresie wypoczynku zawarta przez pośrednika działającego w imieniu własnym, lecz na rachunek organizatora tej działalności, przewiduje konkretną datę lub okres wykonania, jeżeli działalność ta jest przewidziana jako mająca się odbyć w konkretnym dniu lub w konkretnym okresie.
- 54 Tymczasem, jak wynika z postanowienia odsyłającego, sytuacja taka zachodzi w sprawie w postępowaniu głównym, ponieważ koncert, do którego dostęp dają prawa przeniesione na DM przez CTS Eventim, miał odbyć się w konkretnym dniu.
- 55 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 16 lit. l) dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że wyjątek od prawa do odstąpienia od umowy przewidziany w tym przepisie jest skuteczny wobec konsumenta, który zawarł z pośrednikiem działającym w imieniu własnym, lecz na rachunek organizatora działalności w zakresie wypoczynku, umowę na odległość dotyczącą nabycia prawa dostępu do tej działalności, o ile, po pierwsze, wygaśnięcie w drodze odstąpienia od umowy, zgodnie z art. 12 lit. a) tej dyrektywy, obowiązku wykonania owej umowy względem konsumenta naraziłoby organizatora danej działalności na ryzyko związane z rezerwacją zwolnionych w ten sposób zasobów, oraz, po drugie, działalność w zakresie wypoczynku, do której to prawo daje dostęp, jest przewidziana jako mająca się odbyć w konkretnym dniu lub w konkretnym okresie.

W przedmiocie kosztów

- 56 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 16 lit. l) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

należy interpretować w ten sposób, że wyjątek od prawa do odstąpienia od umowy przewidziany w tym przepisie jest skuteczny wobec konsumenta, który zawarł z pośrednikiem działającym w imieniu własnym, lecz na rachunek organizatora działalności w zakresie wypoczynku, umowę na odległość dotyczącą nabycia prawa dostępu do tej działalności, o ile, po pierwsze, wygaśnięcie w drodze odstąpienia od umowy, zgodnie z art. 12 lit. a) tej dyrektywy, obowiązku wykonania owej umowy względem konsumenta naraziłoby organizatora danej działalności na ryzyko związane z rezerwacją zwolnionych w ten sposób zasobów, oraz, po drugie, działalność w zakresie wypoczynku, do której to prawo daje dostęp, jest przewidziana jako mająca się odbyć w konkretnym dniu lub w konkretnym okresie.

Podpisy